

دانشگاه پیام نور
مرکز تحسین

موضوع :

بررسی رابطه بین پایگاه هویت و سخت رویی در بین دانش آموزان

مقطع پیش دانشگاهی

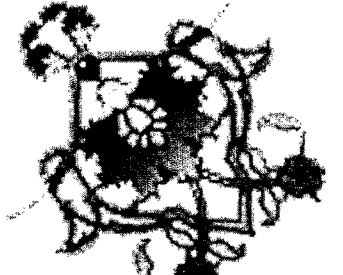
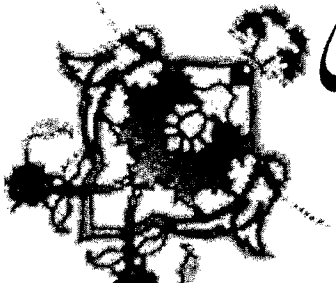
استاد راهنما: دکتر فرهاد جمهری

استاد مشاور: دکتر فرهاد شتقای

استاد داور: دکتر منیره کریمی

نگارش: غضنبربان عبدالحسینی

۹۵۶۱۸
سال تحصیلی ۸۴-۸۳

دانشگاه پیام نور - مرکز تهران	
BF	دانشگاه
۳۱۶	شماره
۸۴/۱۱/۲۸	تاریخ

تصویب نامه

پایان نامه تمت عنوان مطالعه رابطه بین پایگاه هویت و سفت روئی در بین دانش

آموزان دفتر و پسر مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام

تاریخ دفاع: ۸۴ / ۱۰ / ۵ نمره: ۱۹ / ۵ درجه: عالی

اعضای هیات داوران

نام و نام خانوادگی	هیات داوران	مرتبۀ علمی	امضاء
۱- آقای دکتر فرهاد جمهری	استاد راهنما	رئیس هیات داوران	
۲- آقای دکتر فرهاد شقاقی	استاد مشاور	استاد	
۳- خانم دکتر کرباسی	استاد داور	استاد	
۴- آقای دکتر احمد علیپور	نماینده گروه	استاد	

۱۳۸۷ / ۲ / ۱۹

ما تمیم که تا ممر تو آموختیم
چشم از عمر خوبان جحان دوختیم

این شعر یادی همیشگی از بهترین همکلاسی ادوار تحصیلی ام ، که چه زیبا
در بیابان ذهنم واژه‌هایی مانند شرم ، حیا و نجابت را کاشت ، و
بهترین بهار زندگیم ، امید به لحظه دیدار وی است .

دوستانی بهتر از آب روان ...

و خدایی که در این نزدیکی است

سیاس گزاری:

سیاس خدائی را که حس های ظاهری، او را نتواند دریافت؛ و هیچ جای فرا گرفتن وی را در خود، بر نتواند تافت. دیده ها او را نخواهد دید، و پوششها وی را نتواند پوشید. صمیمانه ترین سیاسها تقدیم به استادان محترم آقای دکتر فرهاد جمهری و آقای دکتر فرهاد شقاقی که در مراحل انجام این پژوهش، هم راهنمایی های لازم را ارائه دادند و هم اینکه دانشجو بودن را به من آموختند.

از بابت محبت های دکتر نیما قربانی، دکتر سید کاظم رسول زاده طباطبائی و دکتر احمد علیپور با تشکر و سپاس:

از الطاف مسؤولین محترم پژوهشکده آموزش و پرورش ایلام آقایان کلانتر بارانی و رحمت رمضانی و آقای عبدالحسین پور نجف مدیر گروه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی ایلام. از دوستان یاری دهنده آقایان عظیم حیدری و فرزاد حیدری و خانم ها لیلیا و صفورا کریمی و خواهر کوچک و بزرگوارم فیروزه.

وبه ویژه از خانواده ام که در همه مراحل زندگی بخصوص دوران تحصیلی که همراه و همپای من بودند، هستند و خواهند بود.

برای همه این عزیزان که ریزه خوار خوان معرفت آنها بوده ام، آرزو دارم همیشه در مراحل زندگی موفق و سعادتمند و در برابر شرایط استرس زای زندگی سخت روباشند، یعنی نسبت به محیط اطرافشان احساس تعهد کنند، تغییر را در زندگی امری طبیعی بدانند و قادر به کنترل و یا تأثیرگذاری بر روی حوادث باشند.

تقدیم به :

بیست های خوب زندگیم، آنان که روح باغبان دارند، و هدف زندگیشان پرورش گلهای همیشگی حقیقت است. می دانند " کیستند و چیستند" زندگی را باغی می دانند که با دانش و مهارت خود بر آن کنترل دارند، با سیستم تفکر و اعتقادی نسبت به آن تعهد دارند، و با نیروی اراده و چالش انگیز در به ثمر نشستن میوه های آن مدام در تلاشند.

-پدرم اسوه تعهد و مهربانی

-مادرم مظهر اراده و تغییر

-برادر حامی و همراهم قاسم

-خواهران، برادران و خانواده خواهرم

-خانواده عمویم (مصطفی برجی) به پاس زحمات بی دریغ شان

-دائی ام (علی اکبر سلطانی) مظهر صبر و استقامت

-استادان و همکلاسی هایم در دانشگاه پیام نور

-استادان و همکلاسی هایم در دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

-یونس و خانواده اش که سرشار از انگیزه اند

-نوجوانان شهر و کشورم

-دوستان علم و آگاهی و پرچمداران دانش

-و میهمان همیشگی قلبم

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: مقدمه
۳	۱-۱- مقدمه.....
۴	۲-۱- بیان مسئله.....
۶	۳-۱- ضرورت و اهمیت پژوهش.....
۸	۴-۱- اهداف پژوهش.....
۹	۵-۱- فرضیه ها و سئوالهای پژوهش.....
۱۰	۶-۱- تعاریف عملیاتی.....
	فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش
۱۲	۱-۲- مقدمه.....
۱۴	۲-۲- نظریه های مربوط به هویت.....
۱۴	۲-۲- ۱- نظریه اریک فروم.....
۱۵	۲-۲- ۲- نظریه گوردن آلپورت.....
۱۶	۲-۲- ۳- نظریه گلاسر.....
۱۶	۲-۲- ۴- نظریه اریک اریکسون.....
۱۸	۲-۲- ۵- نظریه جیمز مارسیا.....
۱۹	۳-۲- رشد نوجوان: مروری بر مسائل دوران نوجوانی.....
۲۳	۴-۲- انواع هویت.....
۲۶	۵-۲- هویت در سایر فرهنگها.....
۲۸	۶-۲- خاستگاه هویت در خانواده.....
۳۰	۷-۲- وضعیت هویت و سلامت روانی.....
۳۱	۸-۲- عوامل مؤثر بر رشد هویت.....
۳۴	۹-۲- ظهور نظری مفهوم سخت روئی.....
۳۶	۱۰-۲- دیدگاه روانشناسی هستی‌گرا درباره انسان.....
۳۸	۱۱-۲- مؤلفه های سخت روئی.....
۴۱	۱۲-۲- ویژگی های سخت روئی روانشناختی.....

۴۲ ۱۳-۲- خاستگاه سخت روئی در خانواده
۴۵ ۱۴-۲- پژوهش های انجام شده در داخل و خارج کشور
۴۵ ۱-۱۴-۲- تحقیقات در داخل کشور
۴۸ ۲-۱۴-۲- تحقیقات در خارج کشور
	فصل سوم : روش
۵۲ ۱-۳- جامعه مورد مطالعه
۵۳ ۲-۳- روش نمونه گیری و تعیین حجم نمونه
۵۳ ۳-۳- ابزارهای اندازه گیری
۵۳ ۱-۳-۳- مقیاس بررسی دیدگاه شخصی
۵۷ ۲-۳-۳- پرسشنامه گسترش یافته سنجش عینی منزلت من
۶۱ ۴-۳- طرح پژوهش
۶۲ ۵-۳- روش اجرا
	فصل چهارم: نتایج و تحلیل داده ها
۶۵ ۱-۴- داده های توصیفی پژوهش
۶۷ ۲-۴- داده های استنباطی پژوهش
	فصل پنجم: خلاصه، بحث و نتیجه گیری
۷۱ ۱-۵- خلاصه، بحث و نتیجه گیری
۷۸ ۲-۵- پیشنهادات
۷۸ ۳-۵- محدودیت ها
۸۰ ۴-۵- فهرست منابع فارسی
۸۲ ۵-۵- فهرست منابع انگلیسی
	۶-۵- پیوست ها

فهرست جداول

صفحه	عنوان
53	جدول ۱-۳- تعداد مراکز پیش دانشگاهی و تعداد نمونه دانش آموزان
56	جدول ۲-۳- اعتباریابی پرسشنامه سخت رویی(الف).....
57	جدول ۳-۳- اعتباریابی پرسشنامه سخت رویی(ب).....
۵۸	جدول ۴-۳- اعتبار ثبات درونی پرسشنامه(EOM-EIS2).....
۵۹	جدول ۵-۳- ضریب اعتبار(EOM-EIS2) در مقیاسهای هویت عقیدتی و بین شخصی.....
۶۵	جدول ۱-۴- تعداد گروه نمونه پژوهشی به تفکیک جنس.....
۶۵	جدول ۲-۴- دانش آموزان پیش دانشگاهی گروه نمونه به تفکیک سن.....
۶۶	جدول ۳-۴- میانگین و انحراف استاندارد نمرات دانش آموزان در پایگاه های هویت.....
۶۶	جدول ۴-۴- میانگین و انحراف استاندارد نمرات دانش آموزان در مؤلفه های سخت رویی.....
۶۶	جدول ۵-۴- میانگین و انحراف استاندارد نمرات سخت رویی دانش آموزان.....
۶۶	جدول ۶-۴- تفکیک دانش آموزان بر حسب نوع دبیرستان.....
۶۷	جدول ۷-۴- محاسبه آزمون F برای ویژگی سخت رویی و پایگاه هویت.....
۶۷	جدول ۸-۴- محاسبه آزمون توکی.....
۶۸	جدول ۹-۴- محاسبه متغیر سخت رویی و پایگاه هویت موفق با استفاده از همبستگی پیرسون...
۶۸	جدول ۱۰-۴- محاسبه متغیر سخت رویی و پایگاه هویت زودرس با استفاده از همبستگی پیرسون..
۶۹	جدول ۱۱-۴- محاسبه متغیر سخت رویی و پایگاه هویت سردرگم با استفاده از همبستگی پیرسون..
۶۹	جدول ۱۲-۴- محاسبه متغیر سخت رویی و پایگاه هویت تحویقی با استفاده از همبستگی پیرسون....

چکیده:

نوجوانی دوره ای است که ما بین کودکی و بزرگسالی قرار دارد. هویت را به عنوان دستاورد مهم شخصیت نوجوان و گامی مهم به سوی تبدیل شدن نوجوان به فردی ثمر بخش و خشنود می شناسند. هویت عبارت است از مشخص کردن اینکه چه کسی هستید، برای چه چیزی ارزش قائلید، و چه مسیری را می خواهید در زندگی دنبال کنید (برگ؛ ۲۰۰۱).

سخت رویی را که سوزان کویاسا (۱۹۷۹) به عنوان عامل تعدیل کننده در برابر استرس معرفی کرد، یک ساختار چند مؤلفه ای است که همه افراد به درجاتی از آن برخوردارند و شامل سه مؤلفه تعهد، تعهد، چالش و کنترل می باشد. افراد سخترو معنا، ارزش، اهمیت و هدفمندی خودشان، کارشان، خانواده شان و به طور کلی زندگی را دریافته اند. آنها به تلاش و عمل بیش از شانس اهمیت می دهند و معتقدند می توانند روند رویدادهای زندگی را در دست بگیرند. آنها دارای منبع مهار درونی اند و رویدادهای مثبت و منفی را پیامد اعمال شخص می دانند (فیض، نشاط دوست، و نائلی، ۱۳۸۰).

پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین پایگاه هویت وسخت رویی در دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام می پردازد. فرضیه های پژوهش عبارتند از:

۱- بین میزان سخت رویی افراد و پایگاه های مختلف هویتی تفاوت وجود دارد.

۲- بین میزان پایگاه هویت (موفق) وسخت رویی رابطه وجود دارد.

۳- بین میزان پایگاه هویت (پیش رس) وسخت رویی رابطه وجود دارد.

۴- بین میزان پایگاه هویت (آشفته) وسخت رویی رابطه وجود دارد.

۵- بین میزان پایگاه هویت (تعویقی) وسخت رویی رابطه وجود دارد.

جامعه پژوهش کلیه دانش آموزان پیش دانشگاهی شهر ایلام می باشد که از طریق روش نمونه

گیری طبقه ای نسبی دانش آموزان گروه نمونه انتخاب شدند. این پژوهش در مقوله مطالعات همبستگی

قرار می گیرد. پایگاه هویت توسط پرسشنامه گسترش یافته سنجش عینی منزلت هویت من، بنیون

و آدامز وسخت رویی توسط پرسشنامه دیدگاه های شخصی سوزان کویاسا اندازه گیری شد.

روش تحلیل واریانس و همبستگی پیرسون به عنوان الگو های آماری انتخاب گردید، و نتایج حاصل

نشان داد که بین سخت رویی و پایگاه هویت رابطه معنی دار وجود دارد. بطور ویژه بین هویت موفق

وسخت رویی در سطح بالائی رابطه معنی دار وجود دارد و بین سخت رویی و سه پایگاه هویت دیگر

(زودرس، سردرگم و تعویقی) رابطه معکوس است.

فصل اول:

مقدمه
بیان مسئله
ضرورت و اهمیت پژوهش
اهداف پژوهش
فرضیه ها و سؤالات پژوهش
تعاریف عملیاتی

نوجوانی^۱ دوره ای که ما بین کودکی و بزرگسالی قرار دارد در جوامع مدرن، مهارتهایی که نوجوانان باید در آنها تسلط یابند به قدری دشوارند و انتخابهایی که با آنها مواجه می شوند به قدری متنوع هستند، که نوجوانی تقریباً ده سال ادامه می یابد. اما در سراسر جهان، تکالیف اساسی این دوره، خیلی مشابه اند. نوجوان باید بدن بالغ خود را بپذیرد، شیوه های تفکر بالغ را فرا می گیرد، استقلال عاطفی و مالی کسب کند، روشهای پخته تر برقراری رابطه با همسالان هر دو جنس را بیاموزد، و هویتی را تشکیل دهد: درک مطمئنی از اینکه اواز لحاظ جنسی، اخلاقی، سیاسی و شغلی کیست (لورای، ۲۰۰۱).

"من کیستم؟" این سئوالی است که ذهن هر جوانی را به خود مشغول می کند و به دنبال همین سئوال است که در جستجوی خویشتن و کسب هویت تلاش می کند. البته این سئوال به یکباره در نوجوانی ظاهر نمی شود، بلکه ریشه های آن از دوران طفولیت وجود داشته است. در جریان رشد، اطفال و کودکان به تدریج وجود خود را از دیگران، به ویژه مادر متمایز می کنند و وجود خود را کم و بیش مستقل و جدا از دیگران می بینند. این روند از سالهای کودکی آغاز می شود. هویت یابی، در دوران نوجوانی، و به موازات رشد فیزیکی، شناختی، اجتماعی و عاطفی اهمیتی خاص می یابد. بسیاری از نوجوانان با شور زیادی از خود سئوال می کنند که جایگاه اجتماعی من کجاست؟ شغل آینده من چیست؟ رشته تحصیلی من چه خواهد بود؟ سرانجام با چه کسی ازدواج خواهم کرد؟ ارزش های مذهبی، اخلاقی و فلسفی من چه خواهد بود؟ انتخاب راهها و ارزش های ممکن برای نوجوان چندان ساده نیست، چرا که آنها با طیف گسترده ای از انتخاب های ممکن مواجه می شوند و با توجه به تنوع انتخاب باید تصمیم بگیرند (جمهری، احدی، ۱۳۸۲).

صفت سخت رویی^۲ یکی از ویژگیهای شخصیتی است که در رابطه با چالش پذیری و مواجهه ی فرد با استرس های مختلف بحث برانگیز شده است در این رابطه کوهن^۳ می گوید: "من علاقه بخصوصی برای درک نکته ای بسیار ظریف را داشته ام، چگونه افراد بهترین عملکرد را در دیگران تشخیص می دهند آنچه که بدون در نظر گرفتن شرایط و ارزش های موقعیتی در نظر گرفته شود و تنها از توانایی کنترل، تعهد و مبارزه جویی فرد منعکس باشد. زمانی که مبارزات فرد با مشکلات تماما" با بهترین عملکرد صفت سخت رویی مواجه و درگیری می شود" (به نقل از رفیعی جاوید، ۱۳۸۳).

بررسی رابطه بین پایگاه هویت وسخت رویی در بین دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی ۴

از آن جایی که موانع ومشکلات پیش بینی نشده همیشه در سر راه رسیدن به هدف موجود بوده اند. لذا مبارزات و ارزیابی شناختی صحیح از شرایط برای کاهش میزان استرس موقعیت جهت اتخاذ تصمیم و عملکرد مناسب بوده است. بنابراین انسان برای اصلاح و کاهش مشکلات موجود در جهان نیازمند احساس تعهد، کنترل و ایجاد نظم برای پیش بینی و مبارزه برای حفظ شرایط موجود و ارتقاء موقعیتهای بهینه در راستای خصایص شخصی از جمله سخت رویی بامؤلفه های تعهد، کنترل و چالش می باشد.

۱-۲- بیان مسأله:

هویت را به عنوان دستاورد مهم شخصیت نوجوان و گامی مهم به سوی تبدیل شدن نوجوان به فردی ثمر بخش و خشنود می شناسند. تشکیل هویت عبارت است از مشخص کردن اینکه چه کسی هستید، برای چه چیزی ارزش قائلید، و چه مسیری را می خواهید در زندگی دنبال کنید.

یک کارشناس در حوزه نوجوانی، هویت را به صورت نظریه روشن درباره خود به عنوان عامل منطقی، عاملی که بر اساس عقل عمل می کند. مسئولیت این اعمال را می پذیرد، و می تواند آنها را توضیح دهد، تعریف کرد (موشمن، ۱۹۹۸، به نقل از لورای برگ ۲۰۰۱).

این جستجو برای آنچه در مورد خود درست و واقعی است، نیروی پیش برنده در پس خیلی تعهدات جدید است، از جمله احساس تعهد نسبت به جهت گیری جنسی، شغلی، روابط میان فردی و در آمیختگی با جامعه، جامعه، عضویت در گروه و آرمانهای اخلاقی، سیاسی، مذهبی و فرهنگی.

به اعتقاد جیمز ماریسیا^۱ هویت سازمان درونی، خودجوش و پویاست که از سائق ها، توانایی ها، باورها، و تجارب گذشته فرد نشأت می گیرد. وی با الهام از نظریه اریکسون، در این زمینه پژوهش های مفصلی انجام داده است و نهایتاً به چهار نوع هویت با نام های ۱- هویت کسب شده ۲- هویت پیشرس ۳- هویت آشفته ۴- هویت تعلیقی دست یافته است، که به اختصار شرح می دهیم:

الف: هویت کسب شده^۲:

بعضی از نوجوانان بحران هویت را با موفقیت سپری کرده اند. و نسبت به اهداف معینی تعهدات لازم را پیدا کرده اند. این نوجوانان به طور فعال وقت زیادی را صرف حل و فصل مسایل زندگی کرده اند. این گروه، انعطاف پذیر هستند و با فکر و درایت عمل می کنند، اعتماد به نفس بالایی دارند و تحت شرایط فشارزا مقاومت خوبی

۱- James Marcia

۲- Identity achievement

بررسی رابطه بین پایگاه هویت وسخت رویی در بین دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی^۵

نشان می دهند. آنها افرادی نسبتاً خود مختار و در روابط اجتماعی علاوه بر داشتن اعتماد به نفس، افرادی شوخ طبع بوده ظرفیت فراوانی برای ایجاد روابط صمیمی با دیگران دارند.

ب: هویت پیش رس^۱:

این گروه بدون داشتن تجربه بحران نوجوانی نسبت به اهداف خاصی تعهد پیدا کرده اند. اکثر آنها در چارچوب برنامه ای که دیگران، و به ویژه والدین از قبل برای آنها تدارک دیده اند، اهداف خاصی را پذیرفته اند. مثلاً انتخاب رشته تحصیلی، نوع شغل، همسر و حتی سبک زندگی آنان توسط والدین تعیین شده است.

ج: هویت آشفته^۲:

این گروه شامل نوجوانانی است که بحرانی را تجربه نکرده ولی در عین حال به اهداف خاصی هم احساس تعهد نمی کنند. آنها ظاهرًا افرادی «بی خیالند» و تمایل به انتخاب اهداف خاصی ندارند. روی هم، افراد سطحی، ناخرسند و تنها هستند و توان برخورداری روابط صمیمی و خالص را با اطرافیان خود ندارند.

د: هویت تعلیقی^۳:

این افراد هنوز در جهت کسب هویت تلاش می کنند و همواره در هویتی دو گانه به سر می برند. آنها افرادی رقابت طلب، مضطرب، زنده دل، پرحرف و در عین حال دستخوش تعارض هستند. غالباً این افراد با والد غیر همجنس رابطه نزدیکی دارند و مایلند که با دیگران نیز روابط صمیمی برقرار کنند. البته در بسیاری از آنان این خواسته تحقق پیدا نمی کند. (جمهری، احدی، ۱۳۸۲).

رابطه سخت رویی با برخی از مفاهیم برجسته و بحث برانگیز روان شناسی از جمله بحران نوجوانی، بحران میانسالی و یا روانشناسی افراد کم درآمد هنوز روشن نیست. کوباسا با استفاده از تئوریهای آگریستا نسپالیستی^۴ در شخصیت، سخت رویی را ترکیبی از باورها در مورد خویشتن و جهان تعریف می کند که از سه مؤلفه تعهد، کنترل و مبارزه جویی تشکیل شده است (کوباسا، ۱۹۸۸، به نقل از قربانی، ۱۳۷۳).

کنترل^۵: اعتقاد به اینکه فرد قادر به کنترل و یا تأثیر گذاری بر روی حوادث است به شخصیتی که از کنترل بالایی برخوردار است اعتقاد به کنترل سرنوشت و آینده خود دارد. این افراد قادر به نفوذ و تأثیر گذاری بر روی حوادث مختلف زندگی هستند.

۱-Identity foreclosure

۲-Identity diffusion

۳-Moratorium

۴-Existential

۵-Control

۶ بررسی رابطه بین پایگاه هویت وسخت رویی در بین دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی

تعهد^۱: افراد متعهد نسبت به اهداف خود ومحیط اطرافشان احساس تعهد می کنند وخودشان را با فعالیت ها وکارهایشان کاملاً درآمیخته و درگیر کرده و رویدادهای زندگی را به عنوان تجارب معنا دار تعبیر می نمایند. این افراد به عوض گریز از مشکلات زندگی با بسیاری از جنبه های آن شغل،خانواده وروابط بین فردی کاملاً درآمیخته می شوند. افراد متعهد به وسیله سیستم تفکر و اعتقادی خود برترکهای استرس زا فائق آمده و موجب کاهش استرس می گردند.

چالش^۲: این مؤلفه اشاره بر این باور دارد که تغییر در زندگی امری طبیعی است.افرادی که زندگی را به عنوان مبارزه در نظر می گیرند تغییرات گوناگون زندگی ونیاز به سازگاری مجدد را فرصتی برای یادگیری ورشد بیشترمی دانند تا تهدیدی برای امنیت وآسایش در زندگی خود،این اشخاص معتقدند که رضایت خاطر در در سایه رشد مداوم به دست می آید ونه در راحتی وآسایش،امنیت وزندگی روزمره چنانچه باوری انعطاف پذیری شناختی وقدرت تحمل رویدادها وموقعیت های استرس زای زندگی را به همراه دارد زیرا آنان وقایع غیرعادی وبه دوراز انتظار را به صورت تجربه های جالب وبا ارزش می دانند.(کوباسا،۱۹۷۹،مدی،کوهن،۱۹۸۲؛به نقل از رفیعی جاوید،۱۳۸۳).

سخت رویی یکی از خصیصه های شخصیتی است که با توجه به پویایی شخصیت، تاثیر آن بر رفتار در راستای کسب تجربیات متنوع در مراحل مختلف زندگی تکامل می یابد.تقویت در خصیصه سخت رویی در انسان موجب کنترل حفظ نظم شخصی،افزایش انگیزه تعهد و مبارزه طلبی برای نیل به اهداف اجتماعی،شغلی وروانی می گردد.به طور کلی ویژگی شخصیت سخت رویی مبین یکی از نهادینه ترین ابزارهای درون بشر در راستای اصلاح تغییر،تغییر ونیل به اهداف است که تقویت آن می تواند سبب موفقیت های انسان گردد و فقدان همین خصیصه خود می تواند موجب ناکامی،دلسردی،کاهش انگیزه در زندگی گردد.این امر بسته به عوامل زمینه ساز وپیش آورنده در زندگی امروزه شامل استرس های مالی،شغلی،خانوادگی واجتماعی می باشد.

۱-۳- ضرورت انجام تحقیق:

هویت ونحوه شکل گیری آن از موضوعاتی است که مورد علاقه بسیاری از حوزه های علمی همچون روان شناسی،جامعه شناسی،علوم سیاسی وحقی ادبیات و هنر می باشد. از دیدگاه روان شناسی موضوع هویت

۱-Commitment

۲-Challenge

۷ بررسی رابطه بین پایگاه هویت وسخت رویی در بین دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی

در شاخه های مختلفی چون روان شناسی اجتماعی، روان شناسی رشد، روان شناسی مرضی، و روان شناسی شخصیت مورد بحث قرار گرفته است.

سخت رویی از جمله صفات شخصیتی است که از مفاهیمی چون: داشتن هدف و معنا در زندگی، ارزشمند بودن زندگی مشتاقانه و پر شور، قدرت و مسئولیت ناشی از اختیار و آزادی فردی، اهمیت تجربه ذهنی نقش موثر افراد در ساختن جامعه ریشه می گیرد، که در بیست سال گذشته در حوزه آسیب شناسی روانی موضوع بررسی های متعددی بوده و مؤلفه های سه گانه آن یعنی کنترل، تعهد و همواره به عنوان سپر های مقاومت در مقابل اختلالات روانی و جسمی مطرح شده اند. پژوهشگران بیشمار از ارتباط بین سخت رویی رابا مقوله های بسیار پراکنده ای چون تندرستی جسمی و روانی، موفقیت و یا فرسودگی شغلی، اختلالات روانی، فعالیت های ورزشی، نگرش نسبت به مرگ و زندگی و حتی طول عمر افراد مورد بررسی قرار داده اند. در عین حال نقش این صفت در بین گروه های متنوع شغلی و سنی چون وکلا و نظامیان، سالمندان و نوجوانان، پرستاران مدیران، مهاجرین و حتی بازرگانان ژاپنی و مبتلایان به بیماری ایدز مورد بررسی قرار گرفته است (جمهری، ۱۳۸۰). این امر از یک سونشان دهنده اهمیت موضوع، و از سوی دیگر نشانه ای از وسع بودن حوزه مورد بررسی می باشد.

اجرای پژوهش حاضر از چند نظر اهمیت دارد، نخست موضوع هویت و چگونگی گذر از آن به عنوان یکی از نظریه های مطرح شده در حوزه رشد مورد توجه است، و از دیدگاه نظری توصیف و مفهوم سازی آن در کشور ما ضرورتی انکار ناپذیر دارد. در رابطه با دیدگاه ماریا از سال ۱۹۶۶ تا کنون پیشروان موضوع هویت و عوامل مرتبط با آن پژوهش های متعددی در کشورهای مختلف بر روی دانشجویان و دانش آموزان سالهای آذربایجان انجام داده اند. دیدگاه وی تا حدودی نمایانگر یک الگوی عملی از نحوه ی هویت یابی است و از پرنفوذترین مباحث مطرح شده اریکسون به شمار می آید. بنابراین از دیدگاه نظری بررسی وضعیت هویت خویشتن و انطباق دیدگاه او با شرایط فرهنگی ایران، بخصوص نوجوانان مناطق محروم کشور یک مسئله جالب و ضرورتی انکارنا پذیر است. و یافته های چنین بررسی می تواند مبنای بسیاری دیگر از پژوهش های بعدی در کشور ما باشد. از سوی دیگر، با توجه به حجم جمعیت زیاد نوجوانان و جوانان در کشور ایران ضرورت شناخت بهتر نوجوانان، نحوه برخورد با آنها و پیش بینی ویژگی های آنان با توجه به نوع هویت نوجوان، موارد مذکور بر این موضوع مهرتایید می زند که باید هویت و متغیر های مرتبط با آن مورد بررسی

دقیق قرار گیرند تا امکان برنامه ریزی مطلوب برای نوجوانان فراهم گردد. از سوی دیگر، بررسی ارتباط بین سخت رویی و پایگاه هویت در این مقطع سنی و اهمیت مؤلفه های سخت رویی در کنار آمدن با شرایط پراسترس دوره نوجوانی و رسیدن به هویت از نکات اساسی پژوهش حاضر می باشد. لذا شناخت ویژگی های که پیکره و چهار چوب هویت یابی نوجوان را تعیین می کند. برای مریبان دست اندرکاران آموزش و پرورش و مسئولین فرهنگی کشور امری حیاتی است. اگر دست اندرکاران آموزش پرورش آگاه باشند که چه عواملی باعث تسریع امر هویت یابی درست دانش آموزان می شود آنها با آگاه کردن معلمان سعی در زمینه سازی مناسب برای این امر خواهند کرد. این نکته ای است که ضرورت عملی و کاربردی پژوهش حاضر را برجسته می سازد.

بدون تردید سخت رویی یکی از ویژگی هایی است که انسان را در جهت مقابله با استرس ها و مشکلات اضطرابی در زندگی آماده می سازد. در طول تاریخ انسانها، تنها توسط قدرت تعقل خود راههای موفقیت و پیشرفت را طی نکرده اند، بلکه انگیزه های روانی و صفات شخصیتی انسان موجب به کارگیری قدرت تعقل برای دست یابی به اهدافش بوده است. در واقع ایستادگی و مقاومت در برابر مشکلات عزمی راسخ برای تکامل و رضای کیفیات روانی همان انگیزه های روانی و صفات شخصیتی انسان است. پژوهش حاضر با هدف دست یابی به ارتباط بین سخت رویی و پایگاه هویت طراحی شده است. با توجه به اهمیت هر دو متغیر در ارتباط با شخصیت نوجوان و مقابله با استرس و مشکلات زندگی می توان نتایج پژوهش حاضر را در زمینه ایجاد فضای مناسب برای شکل گیری این مؤلفه شخصیتی، که عامل مهمی در تعدیل فشارهای زندگی بخصوص دوره نوجوانی و مسئله هویت یابی است، همت گماشت.

۱-۴- اهداف پژوهش:

دانش آموزانی که هم اکنون در مراکز آموزشی کشور در حال تحصیل هستند در واقع مدیران و مسئولان آینده این مرز و بومند. شعاری نژاد (۱۳۶۵) در این رابطه بیان داشته است: «در فرهنگ آموزش پرورش، فردای یعنی امروز» نوجوانان از توانایی های بیشماری از جمله تفکر انتزاعی و عمیق، توجه به احتمالات، احساس تعهد، وفاداری به یکدیگر و آمادگی پذیرش طیفی از تجربه های غنی و متنوع برخوردارند. بطوریکه میزان پیشرفت یک جامعه در گرو چگونگی تربیت و پرورش نسل جوان و نوجوان است.

در این پژوهش دیدگاه نظری ماریسا در مورد هویت یابی در شرایط فرهنگی ایران و نیز ارتباط پایگاه هویت با یک ویژگی شخصیتی به نام سخت رویی که سوزان کوبا سا آن رادر سال (۱۹۷۹) مطرح کرده است مورد بررسی قرار می گیرد. هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی رابطه بین پایگاه هویت (کسب شده، پیش رس، تعلیقی و آشفته) وسخت رویی در بین دانش آموزان دختر و پسر مقطع پیش دانشگاهی شهر ایلام می باشد.

هدف دیگر این تحقیق اطلاع رسانی است که در تحقیقات علوم رفتاری، فرایندی است که به وسیله آن از سوی دیگر دست یابی به اطلاعاتی که ممکن است در این راستا یاری دهنده نسل نوجوان باشد تا نهاد های اجرایی بتوانند از نتایج تحقیقات انجام شده در زمینه های مختلف علوم رفتاری آگاهی یافته و در صورت امکان از آنها استفاده کنند؛ افزون بر آن، پژوهشگران بتوانند به حیطه های مشخص تر حوزه های رفتاری پی برده تا درباره آنها به انجام تحقیق گسترده تر، بپردازند. لذا با انجام پژوهش های از این دست امید می رود که دانش آموزان ومسئولین آموزش و پرورش و دست اندرکاران فعالیت های آموزشی پیشنهادات عملی تروسازنده تری درباره شناخت وماهیت خصایص شخصیتی ارائه کنیم. برخی از خصوصیات شخصیتی در مهار و تعدیل فشار روانی و برخی در تشدید فشار روانی نقش عمده ای ایفا می کند. نهایتاً راهبرد کاربردی در زمینه تربیت و کسب هویت به منظور ایجاد الگوی شخصیت سالم و پیش گیری از ابتلا به بیماریها جزئی از اهداف پژوهش حاضر به شمار می آید.

۱-۵- سوالاتی پژوهش و فرضیه ها:

آیا بین میزان سخت رویی افراد در پایگاههای مختلف هویتی تفاوت وجود دارد؟

آیا بین پایگاه هویت (کسب شده) وسخت رویی رابطه وجود دارد؟

آیا بین پایگاه هویت (پیش رس) وسخت رویی رابطه وجود دارد؟

آیا بین پایگاه هویت (آشفته) وسخت رویی رابطه وجود دارد؟

آیا بین پایگاه هویت (تعلیقی) وسخت رویی رابطه وجود دارد؟

۱۰ بررسی رابطه بین پایگاه هویت وسخت رویی در بین دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی

فرضیه ها:

فرضیه ۱: بین میزان سخت رویی افراد در پایگاههای مختلف هویتی تفاوت وجود دارد.

فرضیه ۲: بین میزان پایگاه هویت (کسب شده) وسخت رویی رابطه وجود دارد .

فرضیه ۳: بین میزان پایگاه هویت (پیش رس) وسخت رویی رابطه وجود دارد.

فرضیه ۴: بین میزان پایگاه هویت (آشفته) وسخت رویی رابطه وجود دارد .

فرضیه ۵: بین میزان پایگاه هویت (تعویقی) وسخت رویی رابطه وجود دارد.

۱-۶- تعاریف عملیاتی:

هویت:

در پژوهش حاضر هویت عبارت است از نمره ای که فرد در آزمون منزلت هویت من (EOM-EIS2)

بنیون و آدامز کسب می کند. این آزمون دارای چهار سری نمره است که چهار منزلت هویتی (موفق، زودرس

، تعویقی و سردرگم) را می سنجد و فردی را که دارای یک نمره هویتی است از سایرین متمایز کند.

سخت رویی: نمره ای که فرد از پرسشنامه سخت رویی «بررسی دیدگاه شخصی»^۱ به دست می آورد .

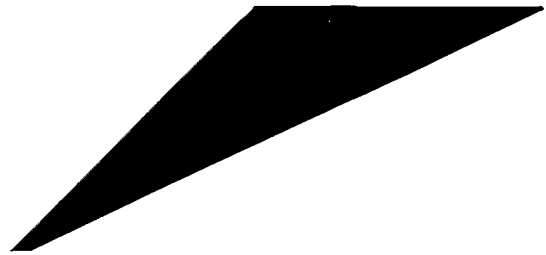
چالش پذیری: نمره ای که فرد از مؤلفه چالش طلبی پرسشنامه سخت رویی به دست می آورد.

کنترل: نمره ای که فرد از مؤلفه کنترل پرسشنامه سخت رویی به دست می آورد.

تعهد: نمره ای که فرد از مؤلفه تعهد پرسشنامه سخت رویی به دست می آورد.

¹ Personal views survey

فصل دوم:

ادبیات و پیشینه پژوهش